

การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สำหรับการจัดการเรียนการสอน ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานการศึกษา

Reducing Time Learning and Increasing Time Knowledge for Learning and Teaching Management in Basic Education

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai^๑

พระครูวิรุฬห์สุดคุณ Phrakhruwirunsutakhun^๒

พระครูสถิตบุญวัฒน์ Phrakhrusathitbunyawat^๓

พระครูสาทรปริยัติคุณ Phrakhrusathonpariyattikhun^๔

Received: October 18, 2019

Revised: November 20, 2019

Accepted: December 21, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี โดยแจกแบบสอบถามนักเรียน จำนวน ๒๕๔ คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู จำนวน ๑๐ คน สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

๑. รูปแบบการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล ด้านที่ ๑ การจัดการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน มีน้ำใจ และการช่วยเหลือกัน เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้ฝึกฝน และพัฒนาเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง ด้านที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ด้านที่ ๓ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม จัดกิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์มากขึ้น ด้านที่ ๔ สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต กิจกรรมตอบสนองความสนใจ ความถนัด กิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตของนักเรียน กิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่าง

๒. พัฒนาการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล ได้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การมีน้ำใจ และการช่วยเหลือกัน มีความสุข บูรณาการให้ครบ 4 H ได้แก่ Head , Heart, Hand, Health Sport Day สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ เน้นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ ๕ ด้าน และทักษะชีวิต ประกอบด้วย ๔ กลุ่มกิจกรรม

^๑ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Sutthi516@hotmail.com

^๒ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๔ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓. สร้างชุดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล ได้แก่ ชุดกิจกรรมที่ ๑ การจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมที่ ๓ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม ชุดกิจกรรมที่ ๔ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม

คำสำคัญ : การลดเวลาเรียน, เพิ่มเวลารู้, การจัดการเรียนการสอน

Abstract

Research study on reducing study time, increasing the time needed for teaching and learning, basic education level, education is an integrated research method By handing out questionnaires to students in 2004 and interviewing 10 administrators and teachers. The basic statistics are frequency, percentage, mean and standard deviation. Research found that as follow:

1. Arrangement of activities to reduce learning time, increase the time of students' knowledge, basic education level according to government policy. Students learn to live together, have kindness and help each other. Learning happily, practicing and developing to increase their abilities. Second, create competencies and learning. Media / materials used in activities are appropriate. The period of time spent in organizing activities is appropriate. The third aspect is to enhance the characteristics and values. Organize activities to instill students with nationalism, religion and monarchs. Part 4: Enhance work skills, livelihoods and life skills. Activities that meet the interests, aptitudes, activities to promote the lives of students Activities to meet the needs of learners according to differences

2. Development of activities to reduce learning time, increase the learning time of students, basic education levels according to government policies, including students learning to live together, being happy and helping each other, being happy, integrating to 4 H Including Head, Heart, Hand, Health Sport Day to enhance performance and learning Focus on organizing activities to enhance competency, 5 aspects and life skills, consisting of 4 activity groups

3. Create a set of activities to reduce learning time, increase the learning time of students, basic education levels according to government policies, including activity set 1, learning management Activity set 2 creates competency and learning Activity Set 3 enhances the characteristics and values Activity Set 4: Enhance characteristics and values

Keywords : reducing time learning, increasing time knowledge, learning and teaching.

บทนำ

การศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาของชาติ โดยมุ่งเป้าหมายพัฒนาศักยภาพของคนศักยภาพของชุมชนและกำลังคนของสังคมไทยให้พึ่งตนเองได้ มีความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจมีศักดิ์ศรีและร่วมมือบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เป็นการสร้างความสามารถทางปัญญาซึ่งประกอบด้วย การเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสมรรถนะในการเรียนรู้อย่างรอบด้านเป็นองค์รวมด้วยตนเองและจากสื่อรอบๆ ตัวอย่างต่อเนื่อง (สีปพนนท์ เกตุทัต, ๒๕๓๙ : ๙๖) เหตุนี้การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ซึ่งจะสำเร็จลุล่วงได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นร่วมพัฒนาในหลายด้านพร้อมกัน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องดูภาพรวมทั้งประเทศ เพราะทุกวันนี้ การศึกษาค่อนข้างอ่อนแอและมุ่งเน้นการเรียนการสอนเนื้อหาบางเรื่องมากเกินไปทรงมีพระราชดำริให้มีการนำองค์ ๔ แห่งการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา และหัวใจนักปราชญ์ คือ สุจิตฺติ หมายถึง การฟังการคิดการถาม และการเขียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของนักปราชญ์และบัณฑิต อีกทั้งยังจะเป็นเทคนิคในการช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เก่งมากขึ้น โดยทรงมีพระราชดำรินำทั้งสองเรื่องมาใช้ในการจัดการศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๒)

จากสภาพปัญหาการเรียนการสอนในสถานศึกษาเยาวชนเกิดมีปัญหการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากเกินไป และมีการมอบหมายให้เด็กทำการบ้านมากเกินไป ก่อให้เกิดความเครียดในการเรียนการสอนมากมาย นับเป็นเวลา ๒ เดือนเต็มที่โรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) จำนวน ๓,๘๓๑ แห่ง นำร่องกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยโรงเรียนปรับลดเวลาเรียนวิชาการในชั้นเรียนให้ถึงเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น. จากนั้นจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กให้เหมาะสมตามช่วงวัย ภายใต้ธีม 4 H Head (สมอง) Heart (จิตใจ) Hands (ลงมือปฏิบัติ) และ Health (สุขภาพ) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้จัดสรร ๓๐๐ เมนู จาก ๔ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างทักษะ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสอนอาชีพ และกิจกรรมสอนเสริมวิชาการ มาให้โรงเรียนนำไปปรับใช้ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ช่วง ๓ สัปดาห์แรกหลังเริ่มกิจกรรม สพฐ. สรุปผลการดำเนินงานและรายงานต่อ พล.อ.ดาว์พงษ์ โดย พล.อ.ดาว์พงษ์ ให้คะแนนความพึงพอใจ ๗๕% ท่ามกลางความกังขาของนักวิชาการที่เห็นว่าอาจจะเร็วเกินไปหรือไม่ที่จะประเมินความพึงพอใจ

นโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมนโยบายหนึ่ง คือ การปรับลดเวลาเรียนของเด็กให้น้อยลงเป็นการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาปรับลดชั่วโมงเรียนของบางวิชาให้น้อยลงแต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็กๆ ควรเรียนรู้ ครูต้องใช้ความสามารถในการอธิบายและบูรณาการให้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและกำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลายเพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ความมีน้ำใจต่อกันการทำงานเป็นทีมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมนโยบายหนึ่งของรัฐบาล คือ การลดเวลาเรียนภาควิชาการลงแต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็กๆ ควรเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่า ครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สาระที่ต้องรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากนโยบายการลดเวลาเรียนดังกล่าวจึงนำมาสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดให้โรงเรียนเรียนภาควิชาการถึงเวลาบ่าย ๒ โมงครึ่ง หรือเวลา ๑๔.๓๐น. แต่เวลาที่โรงเรียนเลิกยังคงเหมือนเดิมตามกำหนดของแต่ละโรงเรียนซึ่งมักจะเป็นช่วงบ่าย ๔ โมงหรือเวลา ๑๖.๐๐น. ดังนั้น ช่วงระยะเวลาว่างหลังเลิกเรียนจนกว่านักเรียนจะกลับบ้าน ซึ่งนักเรียนยังคงอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ให้นักเรียนปฏิบัติและควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อการทำงานเป็นทีม และที่สำคัญควรมีกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง ซึ่งเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความพิเศษ มีความสามารถในการแบบฉบับของตนเอง การจัดกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดให้เฉพาะห้องเดียวกัน หรือระดับชั้นเดียวกัน บางกิจกรรมสามารถศึกษา หรือทำร่วมกันหลายระดับชั้นได้เพื่อให้เด็กๆ รู้จักปรับตัวการช่วยเหลือดูแลกันการมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย โดยเป็นการจำลองสภาพจริงในสังคมให้เด็กได้เรียนรู้ซึ่งจะยิ่งช่วยเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กไทยต่อไป^๕

การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เป็นกรอบวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของไทยนั้น สอดคล้องกับของหลายประเทศที่เป็นผู้นำด้านการศึกษาของโลกที่เห็นพ้องกันกับแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ เรื่องของจิตสำนึกต่อโลกความรู้พื้นฐานการประกอบสัมมาอาชีพความรู้พื้นฐาน ด้านพลเมืองสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีทักษะการทำงานทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริง (กับครอบครัวโรงเรียนชุมชนรัฐและประเทศชาติ) โลกกำลังเปลี่ยนแปลงคนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา^๖

ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ และผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตลอดจนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่างๆ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O - NET) ผลการสอบ PISA เป็นต้น ถึงแม้ว่าสถานศึกษาจะใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนมากสถานศึกษาบางแห่งใช้เวลา ๗ - ๘ ชั่วโมงต่อวันอัดแน่น เนื้อหาวิชาการมากกว่าให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีภาระงาน หรือการบ้านมาก หรือต้องนำการบ้านไปทำที่บ้าน หรือต้องเรียนพิเศษทำให้เด็กเกิดความเครียด เด็กคิดไม่เป็นวิเคราะห์ไม่ได้ขาดทักษะชีวิตเป็นต้น

^๕ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า ๑.

^๖ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. (เอกสารอัดสำเนา). หน้า ๑.

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าวสะท้อนว่า โรงเรียนยังต้องอาศัยเวลาในการสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูและผู้ปกครองนักเรียนอีกมากถ้าต้องการให้บรรลุ ตามเป้าหมายของรัฐบาลขณะที่รัฐมนตรีว่าการศึกษาก่อการตั้งเป้าที่จะขยายนโยบายนี้เป็น ๑๐,๖๖๙ โรงเรียน ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ และครอบคลุมทั่วประเทศในปีการศึกษา ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นโจทย์หินสำหรับ สพฐ. ว่า จะขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างไรให้สัมฤทธิ์ผล ต้องติดตามต่อไปว่าในปีการศึกษา ๒๕๕๙ สพฐ. จะปรับกลยุทธ์อย่างไร เพื่อให้นโยบายติดอย่างนี้เป็นรูปธรรมและประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการศึกษาจำเป็นอย่างไรที่ต้องอาศัยกาลเวลากว่าการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จะสามารถพัฒนาในการเรียนการสอนในช่วงชั้นต่างๆ ใดๆ และควรจะมีการประเมินผลการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ สำหรับการเรียนการสอนในกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ไปในทิศทางที่ตั้งวัตถุประสงค์มากเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล

๒. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล

๓. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยแบ่งขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษา การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เฉพาะครูและนักเรียนระดับพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาลเขตพื้นที่การศึกษาส่วนกรุงเทพมหานคร

๒. ขอบเขตด้านประชากร ผู้บริหารและครู จำนวน ๒๒๐ คน ผู้วิจัยใช้สูตรสุ่มกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง ๑๒๐ คน และ นักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปี ๔ - ๖ ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ ๒๐ คน = ๒๐x๓๗ จำนวน ๗๔๐ คน ผู้วิจัยใช้สูตรสุ่มกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๕๔ คน

๓. ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูและนักเรียนจำนวน ๓๗ โรงเรียนๆ ละ ๕ คน ครูจำนวน ๑๘๕ คน นักเรียนจำนวน ๓๗ โรงเรียนๆ ละ ๒๐ คน ๗๔๐ คน

๔. เครื่องมือการวิจัย ๑) ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษา ๒) กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยอาศัยฐานทฤษฎีและงานวิจัย ๓) ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยจะคำนึงถึงการสร้างแบบสอบถามให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้องและการได้แบบสอบถามที่ดีมีคุณภาพมีความตรงทั้งในเชิงโครงสร้าง (construct validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

รวมทั้งความเชื่อมั่น (reliability) ๔) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ๕) นำเครื่องมือไปสอบถามนักเรียน และสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู ๖) นำผลการสอบถามและสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ๗) นำเสนอผลการวิจัย

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล ๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

๑. ผลการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล ทั้ง ๔ ด้าน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่

ด้านที่ ๑ การจัดการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การมีน้ำใจ และการช่วยเหลือกัน นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข นักเรียนได้ฝึกฝน และพัฒนาเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง

ด้านที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ รูปแบบกิจกรรมตอบสนองความต้องการของนักเรียน สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม

ด้านที่ ๓ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม มีระดับการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์มากขึ้น นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรม การจัดกิจกรรมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน

ด้านที่ ๔ สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต มีระดับการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมตอบสนองความสนใจ ความถนัด กิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตของนักเรียน กิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่าง

ผลการวิจัยรูปแบบการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมร มิ่งขวัญ (๒๕๕๕) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพการและปัญหาตามนโยบายการลดเวลาเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๔ ผลการศึกษพบว่า ๑) ข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติตามนโยบายการลดเวลาเรียนในสถานศึกษาในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากและปานกลาง ๒) การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติตามนโยบายการลดเวลาเรียนไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ดังนี้ (๑) ด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้จากผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูให้ความคิดเห็นเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาโดยเห็นว่าสามารถปฏิบัติบริหารและการจัดการเรียนรู้ปฏิบัติงานได้ทั้งหมด ขาดการติดตามตรวจสอบและการประเมินแผนไม่ต่อเนื่องมีงานที่ซับซ้อนและงานในองค์กรมีมาก (๒) ด้านการจัดเวลาเรียนจากผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูให้ความคิดเห็นเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาโดยเห็นว่าเวลาเรียนไม่ตรงกับการจัดการเรียนการสอนและความเหมาะสม (๓) ด้าน

การเอาใจใส่ดูแลและการสอนของครูรวมทั้งการสอนพิเศษจากผลการวิจัย พบว่าข้าราชการครูให้ความคิดเห็นเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาโดยเห็นว่าการเอาใจใส่ดูแลและการสอนของครูรวมทั้งการสอนพิเศษการปฏิบัติงานครูไม่ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานที่กำหนดไว้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ แรงจูงใจและความคาดหวัง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ เถาว์สุวรรณ (๒๕๔๓: ๔๓) ได้วิจัยเรื่องการประเมินกระบวนการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา : กรณีศึกษาครูประถมศึกษา จังหวัดยะลา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลได้แจ้งให้นักเรียนทราบถึงเกณฑ์การวัดผลมีการเตรียมการสอน ทบทวนทำความเข้าใจเนื้อหาก่อนสอบ มีการสอนเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอน คือ สิ่งของจริง แผ่นภาพ แหล่งความรู้ในชุมชน บัตรคำ เทป และอื่นๆ เทคนิคการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญปัญหาและอุปสรรค มีปัญหา ด้านสื่อการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ไม่ค่อยทันสมัย การมีส่วนร่วม ผู้บริหารและครูขาดความทุ่มเท เสียสละในการปฏิบัติงานขาดความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ แนวทางแก้ไขปัญหาคือจัดให้มีการปฏิรูปโรงเรียนทั้งระบบ จัดการเรียนการสอนแบบการมีส่วนร่วม คือ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งยอมรับการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ มุ่งสู่เกณฑ์มาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอน

๒. พัฒนาการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล

ด้านที่ ๑ การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ๑) นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การมีน้ำใจ และการช่วยเหลือกัน ๒) นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ๓) นักเรียนได้ฝึกฝน และพัฒนาเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง ๔) จัดบูรณาการให้ครบ 4 H ได้แก่ Head , Heart, Hand, Health Sport Day ๕) จัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการให้ครบทั้ง 4 H ร่วมกันพัฒนาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รู้จักฝึกทักษะทำงานเป็นทีม สามารถจัดการความรู้ในชีวิตประจำวันได้ มีน้ำใจต่อเพื่อนต่อสังคม ๖) กิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ ๔ หมวด ๑๖ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๒) กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ ๓) สร้างเสริมคุณลักษณะและค่านิยม ๔) สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต

ด้านที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ ได้แก่ ๑) รูปแบบกิจกรรมตอบสนองความต้องการของนักเรียน ๒) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม ๓) ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ๔) โรงเรียนเน้นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการพัฒนาความคิด ด้านการแก้ไขปัญหา ด้านการใช้เทคโนโลยี และด้านการพัฒนาทักษะชีวิต ๕) กิจกรรมจะพัฒนาความสามารถในทักษะการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ๖) การจัดกิจกรรมโรงเรียนจะเน้นกิจกรรมที่สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๕ กลุ่มกิจกรรม

ด้านที่ ๓ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม ได้แก่ ๑) กิจกรรมปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์มากขึ้น ๒) นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรม ๓) การจัดกิจกรรมมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน ๔) ปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมการทำประโยชน์ให้กับสังคม มีจิตสาธารณะและการใช้บริการด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและ

ส่วนรวม ปลุกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ทำดีต่อนักเรียน ๕) การเสริมสร้างค่านิยม ๑๒ ประการ ๖) การเสริมสร้างคุณลักษณะและค่านิยม ประกอบด้วย ๔ กลุ่มกิจกรรม

ด้านที่ ๔ สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต ๑) กิจกรรมตอบสนองความสนใจ ความถนัด ๒) กิจกรรมส่งเสริมการดำรงชีวิตของนักเรียน ๓) กิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่าง ๔) นำประสบการณ์จากการเรียนรู้มาบูรณาการกับการดำเนินชีวิต มีทักษะชีวิต การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรัก ความสามัคคีของการทำงานในกลุ่ม ๕) การเสริมสร้างทักษะการทำงาน การดำเนินชีวิตนั้นผู้บริหาร และครูจะต้องจัดกิจกรรมที่นักเรียนนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยกิจกรรมแต่ละอย่างนั้นจะต้องมีการทวน เน้นทบทวนอยู่เสมอเพื่อไม่ให้นักเรียนลืมเลือนกิจกรรมนั้น ๖) การเสริมสร้างทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต ประกอบด้วย ๔ กลุ่มกิจกรรม

โดยผลการวิจัยการพัฒนาการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญถม หิรัญคำ (๒๕๔๕) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานตามแนวทางนโยบายการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านโสกสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ๑) ด้านโรงเรียนและสถานศึกษาปัญหาคือพื้นที่จำกัดเนื่องจากการสร้างอาคารหลังใหม่จึงแก้ไขโดยการรื้อถอนอาคารเก่าและบ้านพักครูที่ชำรุดทรุดโทรม ๒) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาปัญหาคือบุคลากรบางส่วนไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่เต็มความสามารถโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการประชุมชี้แจงติดตามสร้างขวัญกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ๓) ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนปัญหาคือบุคลากรบางส่วนปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้เช่นยืมอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนแล้วไม่ส่งคืนตามกำหนดเวลาโรงเรียนแก้ไขโดยประชุมชี้แจงและขอความร่วมมือ ๔) ด้านระบบการบริหารการศึกษาปัญหาคือการบริหารงานทุกด้านขาดงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนแก้ไขโดยใช้เงินบำรุงการศึกษาและเงินบริจาคจากชุมชนมาพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน

นอกจากนี้ยังพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา ภูผิวงค์ (๒๕๔๕) ได้ทำการศึกษาเรื่องการดำเนินงานด้านมาตรฐานการเรียนการสอนตามนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจด้านมาตรฐานการเรียนการสอนตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ทั้ง ๑๐ มาตรฐาน โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก พบมาตรฐานที่เห็นว่า มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ได้แก่ มาตรฐานที่ ๘ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถและความถนัดได้ตามศักยภาพโดยส่งเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยของนักเรียนเป็นรายบุคคล มาตรฐานที่ ๕ การจัดการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับสภาพชุมชนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ ๓ การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มาตรฐานที่ ๒ จัดการเรียนการสอนและให้นักเรียนได้ฝึกคิดปฏิบัติจริงประเมินและปรับปรุงตนเอง และ มาตรฐานที่ ๑ วางแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านมาตรฐานการเรียนการสอนตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามมาตรฐาน

แล้ว มาตรฐานที่พบว่า มีปัญหาน้อย คือ มาตรฐานที่ ๗ จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ และ มาตรฐานที่ ๖ จัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่ดีและฝึกฝนจนเป็นนิสัย

๓. สร้างชุดกิจกรรมการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาล

ด้านที่ ๑ การจัดการเรียนรู้ คือ ชุดกิจกรรมที่ ๑ การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ โปะโป่งเล่าเรื่อง และกิจกรรมที่ ๒ ตามล่าหาคู่

ด้านที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ คือ ชุดกิจกรรมที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ นักวิทยาศาสตร์น้อย และกิจกรรมที่ ๒ คณิตคิดสนุก

ด้านที่ ๓ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม คือ ชุดกิจกรรมที่ ๓ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านจอหนัง และกิจกรรมที่ ๒ บำรุง รัก ศาสนา

ด้านที่ ๔ สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต คือ ชุดกิจกรรมที่ ๔ สร้างเสริมลักษณะและค่านิยม ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ แอร์โรบิคสู่ความเป็นเลิศ กิจกรรมที่ ๒ เกษตรอินทรีย์ (งานเกษตรกรรม)

โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญถม หิรัญคำ (๒๕๔๕) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามแนวทางนโยบายการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านโสก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ๑) ด้านโรงเรียนและสถานศึกษาปัญหา คือ พื้นที่จำกัดเนื่องจากการสร้างอาคารหลังใหม่จึงแก้ไขโดยการรื้อถอนอาคารเก่าและบ้านพักครูที่ชำรุดทรุดโทรม ๒) ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาปัญหา คือ บุคลากรบางส่วนไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่เต็มความสามารถโรงเรียนแก้ปัญหาโดยการประชุมชี้แจงติดตามสร้างขวัญกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ๓) ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนปัญหา คือ บุคลากรบางส่วนปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้เช่นยืมอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนแล้วไม่ส่งคืนตามกำหนดเวลาโรงเรียนแก้ไขโดยประชุมชี้แจงและขอความร่วมมือ ๔) ด้านระบบการบริหารการศึกษาปัญหา คือ การบริหารงานทุกด้านขาดงบประมาณสนับสนุนโรงเรียนแก้ไขโดยใช้เงินบำรุงการศึกษาและเงินบริจาคจากชุมชนมาพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัสรัตน์ ปานพรหมมินทร์ (๒๕๔๗) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ยกเว้นกิจกรรมในวงกลมและกิจกรรมการเล่นกลางแจ้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานด้านการสอนมากกว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า ๕ ปี และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันปฏิบัติงาน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายกิจกรรมกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ๆ ปฏิบัติงานมากกว่าครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

๑. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือโรงเรียนควรจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณให้แก่โรงเรียนต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเนื้อหาของกิจกรรมให้เหมาะกับวัยของนักเรียน

๔. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะทางกายให้กับเด็กชั้นประถมศึกษา เพราะเป็นวัยที่มีการพัฒนาการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายที่ดี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๔). **ทำไมคนไทยต้องเรียนรู้พระพุทธศาสนา** ใน หนังสือการ
จัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร :
ธรรมสภา.
- เกษอมร มิ่งขวัญ. (๒๕๕๕). **สภาพการและปัญหาตามนโยบายการลดเวลาเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๔**. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จรีรัตน์ ปานพรหมมินทร์. (๒๕๔๗). **การศึกษาปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ
ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่**.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (๒๕๓๕). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- บุญถม หิรัญคำ. (๒๕๔๕). **การดำเนินงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา :
ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนชุมชนบ้านโสกสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด
ชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๓๙). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภาภัก อังศุโชติ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (๒๕๕๕). **สถิติสำหรับการวิจัยและ
เทคนิคการใช้ SPSS**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (๒๕๔๒). **เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติตาม
นโยบายการศึกษาไทย : แนวทางการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,
กระทรวงศึกษาธิการ. (๑๕ ส.ค. ๒๕๖๒). **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลารู้”**. แหล่งที่มา: URL : [http://www.sns.ac.th/vichakarn/word/02/คู่มือ
บริหารจัดการเวลาเรียนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้.pdf](http://www.sns.ac.th/vichakarn/word/02/คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียนตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้.pdf)
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (๒๕๓๙). **นโยบายการศึกษา : ครูผู้บริหารการศึกษาและโลกาภิวัตน์**. **วารสาร
ข้าราชการครู**. ๑๖ (กุมภาพันธ์-มีนาคม) : ๙๖.
- สุกัญญา ภูผิวกอก. (๒๕๔๕). **การดำเนินงานด้านมาตรฐานการเรียนการสอนตามนโยบายการ
ประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.